

بررسی ارتباط انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی عملکرد بالینی در دانشجویان پرستاری

*الهام محمدی^۱ همایون بنادرخشان^۲ فریبا برهانی^۳ محمد جواد حسین آبادی فراهانی^۴
محمد امین پور حسینقلی^۵ نادره نادری روش^۶

چکیده

زمینه و هدف: انگیزه پیشرفت علت و دلیل رفتارها و تلاش‌های موفقیت آمیز در دانشجویان می‌باشد. این پژوهش با هدف تعیین ارتباط میان انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی عملکرد بالینی در دانشجویان پرستاری در سال ۱۳۹۳ انجام شده است. روش بررسی: در این مطالعه همبستگی-توصیفی، ۱۱۵ نفر از دانشجویان پرستاری کارورزی در عرصه دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی به روش سرشماری مورد بررسی قرار گرفتند. داده‌ها بوسیله فرم مشخصات فردی، پرسشنامه انگیزه پیشرفت هرمنس و خودکارآمدی عملکرد بالینی جمع‌آوری گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های توصیفی، ضریب همبستگی اسپیرمن و آزمون یو من ویتنی به وسیله نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ استفاده گردید. یافته‌ها: انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی عملکرد بالینی دارای همبستگی مثبت و معناداری بود ($P < 0/01$ و $r = 0/61$). سابقه اشتغال به کار دانشجویی پرستاری و مدت زمان آن و همچنین معدل کل دانشجویان با افزایش انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی عملکرد بالینی ارتباط داشت ($P < 0/01$). نتیجه گیری کلی: باتوجه به یافته‌ها، اتخاذ راهبردهای آموزشی مناسب در راستای ارتقاء انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی بالینی از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد.

کلید واژه‌ها: انگیزه، پیشرفت، خودکارآمدی، عملکرد بالینی، دانشجویان پرستاری

تاریخ دریافت: ۹۳/۴/۱۷

تاریخ پذیرش: ۹۳/۷/۱۶

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران
*نویسنده مسئول) شماره تماس: +۹۳۶۵۵۶۷۴۱۰
E-mail: Elm.Mohamadi64@gmail.com
^۲ مربی، عضو هیات علمی، گروه اتاق عمل، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
^۳ استادیار، عضو هیات علمی، گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
^۴ مربی، عضو هیات علمی، گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران.
^۵ استادیار، عضو هیات علمی، گروه آمار زیستی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
^۶ مربی، عضو هیات علمی، گروه داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

مقدمه

از اصطلاح انگیزش تعریف‌های مختلفی به عمل آمده است. یکی از جامع‌ترین آنها این است که انگیزش را می‌توان به عنوان عامل نیرو دهنده، هدایت کننده و نگهدارنده رفتار تعریف کرد. انگیزه، اصطلاحی کلی برای مشخص کردن زمینه مشترک بین نیازها، شناخت‌ها و هیجان‌ها است^(۱). به طور کلی انگیزه‌ی پیشرفت بیانگر میل و علاقه فرد نسبت به انجام دادن کارها، تنظیم محیط کار پرتنرم، فائق آمدن بر مشکلات، افزایش میزان کار، رقابت در انتخاب بهتر و بیشتر از طریق افزایش تلاش و پیشی گرفتن از دیگران و به عبارت دیگر، میل و علاقه به انجام کاری بهتر و کارآمدتر از آنچه قبلاً انجام شده است^(۲). سیف انگیزه پیشرفت را سائقی برای پیشی گرفتن بر دیگران، دستیابی به پیشرفت با توجه به ملاک‌های مشخص و تلاش جهت کسب موفقیت می‌داند و معتقد است کسی که دارای انگیزه پیشرفت است این تمایل را دارد که کارش را به خوبی انجام دهد و به صورت خود جوش به ارزیابی عملکرد خود بپردازد. رفتارهای پیشرفت‌گرای افراد نشانه‌هایی از انگیزه پیشرفت آنان است. انگیزه پیشرفت یکی از مفاهیم بنیادی روانشناسی انگیزش است که تاثیر فراوان در پیشرفت و موفقیت تحصیلی دانشجویان دارد^(۱). انگیزه پیشرفت صفتی است که می‌شود به وسیله آموزش آن را افزایش داد و تعلیم و تربیت، محیط خانوادگی و محیط اجتماعی در پیدایش و تکوین آن نقش اساسی دارند. در مورد دانشجویان، انگیزه پیشرفت از اهمیت خاصی برخوردار است، چرا که افراد دارای انگیزه، تحرک لازم برای اتمام موقعیت تحصیلی، دستیابی به هدف و یا درجه معینی از شایستگی در کار و حرفه خود را پیدا می‌نمایند، که در نهایت می‌توانند موفقیت لازم جهت یادگیری را کسب نمایند. روان‌شناسان، ضرورت توجه به انگیزش، در تعلیم و تربیت را به دلیل ارتباط موثر آن با یادگیری مهارت‌ها، رفتارها و راهبردها متذکر شده‌اند^(۳).

به دلیل تاثیر انگیزش پیشرفت در موفقیت دانشجویان در دهه‌های اخیر روان‌شناسان در صدد بررسی و شناسایی عوامل موثر در انگیزش پیشرفت بوده‌اند. یافته‌های پژوهش آنان نشان داده است که متغیرهای شخصیتی، خانوادگی، دانشگاهی و اجتماعی با این سازه مرتبط می‌باشند^(۴).

صدمات انگیزشی باعث نوعی بدبینی، اضطراب و افسردگی و از طرفی منجر به افت عملکرد تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی شده است. خودکارآمدی به قضاوت فرد در مورد توانایی‌های خود برای انجام موفقیت آمیز یک تکلیف یا کارگفته می‌شود^(۱). Bandura خودکارآمدی را به عنوان باور فرد درباره توانایی انجام عملکردهای مورد نظر تعریف کرده است. به عبارت دیگر، خودکارآمدی به درک فرد از توانایی انجام موثر و شایسته وظیفه یا وظایف خاص اشاره دارد. حس قوی خودکارآمدی به تلاش و پشتکار برای کسب موفقیت منجر می‌گردد^(۵).

در حیطه آموزش پرستاری، پژوهشگران سعی کرده‌اند عوامل موثر بر یادگیری و عملکرد دانشجویان پرستاری را شناسایی و به بهبود علمی و عملی آنها کمک کنند. از جمله این عوامل می‌توان به خودکارآمدی و خودتنظیمی اشاره نمود. آموزش بالینی در نظام آموزش پرستاری از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. هر تجربه بالینی فقط یادگیری صرف یک دانش یا مهارت عملی خاص نیست، بلکه اطمینان دانشجو به قابلیت‌های حرفه‌ای خود را افزایش می‌دهد و هدف اصلی آن رساندن دانشجویان به بالاترین سطح یادگیری یعنی شایستگی حرفه‌ای است^(۶). خودکارآمدی ممکن است پیش‌بینی کننده خوبی برای موفقیت تحصیلی، موفقیت شغلی، تصمیم‌گیری و قضاوت باشد. لذا شواهد نشان می‌دهند که علاوه بر توجه به یادگیری و عملکرد تحصیلی، باید به خودکارآمدی یا اطمینان به توانایی‌های حرفه‌ای و خودآگاهی دانشجویان نیز توجه و تقویت شود. با توجه به نقش گسترده و با اهمیت پرستار در نظام سلامت، پیشرفت‌ها و تغییرات

سریع این نظام، نیاز به ارائه آموزشهای لازم به ویژه در بالین به دانشجویان پرستاری ضروری میباشد. افزایش خودکارآمدی برای رشد حرفه ای دانشجویان پرستاری مهم است^(۶).

چراغی به نقل از Irby بیان می‌کند با استناد به نتایج پژوهش های بررسی شده، عملکرد بالینی دانشجویان پرستاری ضعیف است و بنابراین توجه به نقاط ضعف و قوت و بهبود آموزش بالینی و عوامل موثر بر افزایش بهبود عملکرد بالینی دانشجویان پرستاری ضروری بنظر می‌رسد. در واقع کیفیت بالای عملکرد بالینی پرستاران به علم پرستاری اعتبار می‌بخشد. عملکرد بالینی دانشجویان پرستاری خصوصا دانشجویان کارورز در عرصه از اهمیت خاصی برخوردار می باشد چرا که در این مقطع دانشجویان باید بتوانند آنچه را که در طول تحصیل فرا گرفته‌اند بطور مستقل در عمل بکار بگیرند. از این رو عملکرد بالینی این گروه از دانشجویان پرستاری همواره مورد توجه و نگرانی مدرسین پرستاری بوده و میباشد و همواره در جستجوی راهی برای ارتقاء و بهبود عملکرد بالینی دانشجویان پرستاری بوده اند. یکی از این راهها، افزایش خودکارآمدی دانشجویان است که در امر ارائه مراقبت پرستاری مفید و کارآمد می باشد^(۶،۵).

بنابراین به نظر می‌رسد عملکرد دانشجویان پرستاری در بالین یکی از موضوعات مهم و قابل توجه در آموزش پرستاری به شمار می رود و توجه به عوامل مهم و تاثیرگذار بر این موضوع در دانشجویان ضروری به نظر می رسد. همچنین طی بررسی های به عمل آمده بنظر می‌رسد در پرستاری پژوهش های محدودی در زمینه خودکارآمدی و انگیزه پیشرفت دانشجویان بخصوص دانشجویان پرستاری انجام شده است. لذا مطالعه حاضر با هدف تعیین ارتباط انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی عملکرد بالینی در دانشجویان پرستاری انجام شد.

روش بررسی

در این پژوهش که در سال ۱۳۹۳ انجام شد و از نوع همبستگی- توصیفی می‌باشد، کلیه دانشجویان پرستاری در حال تحصیل در ترم‌های هفتم و هشتم و در حال گذراندن واحد کارورزی در عرصه به تعداد ۱۲۰ نفر به روش سرشماری وارد مطالعه شدند. محیط پژوهش شامل دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و بیمارستانهای وابسته به آن با توجه به واحد کارورزی در عرصه دانشجویان بود. پس از توضیح اهداف پژوهش و دادن اطمینان در خصوص محرمانه ماندن اطلاعات از میان پرسشنامه‌های توزیع شده در نهایت ۱۱۵ نفر پرسشنامه ها را به صورت کامل تحویل دادند.

برای جمع آوری داده ها از ”فرم مشخصات فردی“، ” پرسشنامه انگیزه پیشرفت هرمنس (Hermans Achievement Motivation Questionnaire)“ و ”پرسشنامه خودکارآمدی عملکرد بالینی چراغی“ استفاده شده است. فرم مشخصات فردی شامل اطلاعات: سن، جنس، نیمسال تحصیلی، معدل کل، سابقه کار دانشجویی پرستاری و مدت زمان آن بوده است. پرسشنامه انگیزه پیشرفت Hermans شامل ۲۹ سوال چهار گزینه ای می باشد و بر حسب این که انگیزه پیشرفت از کم به زیاد باشد به آنها نمره ۱ تا ۴ تعلق می گیرد و در نهایت نیز نمرات بالاتر از میانگین نشان دهنده وجود انگیزه پیشرفت بالا در فرد و نمرات پایین تر از میانگین بیانگر انگیزه پیشرفت پایین می باشد. حداکثر و حداقل نمره فرد به ترتیب برابر ۱۱۶ و ۲۹ می باشد.

پرسشنامه خودکارآمدی عملکرد بالینی توسط چراغی و همکاران در سال ۱۳۸۷ ساخته شده است. در این پرسشنامه خودکارآمدی به معنی قضاوت های دانشجویان پرستاری درباره توانایی سازمان دادن و اداره کردن مراقبت های پرستاری به طور مستقل و بر اساس فرآیند پرستاری در بالین می باشد. این ابزار با ۳۷ عبارت و چهار حیطه تدوین شده است. قسمت اول این پرسشنامه شامل اطلاعات جمعیت شناختی می‌باشد، چهار حیطه

پژوهشگر به محیط های پژوهش مراجعه نموده و پس از کسب اجازه از دفتر پرستاری، مراحل پژوهش به ترتیب زیر به اجرا در آمد. پس از توضیح در مورد اهداف پژوهش و اهمیت آن و همچنین اطمینان دادن به واحدهای پژوهش از آن جهت که نتایج کاملا محرمانه خواهد بود و نیازی به نوشتن نام نمی باشد و همچنین ارائه اطلاعات لازم در مورد تکمیل پرسش نامه، در نهایت پرسشنامه ها در اختیار دانشجویان قرار گرفت و پس از تکمیل پرسش نامه ها توسط دانشجویان، توسط پژوهشگر جمع آوری شدند.

داده ها به وسیله نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و از آزمون های آمار توصیفی میانگین و انحراف معیار، ضریب همبستگی اسپیرمن و آزمون های ناپارامتری جهت مقایسه بین متغیرها استفاده شد.

یافته ها

در این پژوهش، میانگین و انحراف معیار سن دانشجویان $22/6 \pm 0/7$ سال بود و اکثریت آنها (۶۰٪) مونث و در حال تحصیل در ترم تحصیلی هفتم (۵۳/۹٪) بودند. ۲۷/۸٪ دانشجویان سابقه کار دانشجویی پرستاری را داشتند به طوری که میانگین و انحراف معیار ساعت اشتغال به کار دانشجویی $26/6 \pm 4/65$ بود. میانگین و انحراف معیار معدل دانشجویان برابر $17/85 \pm 1/09$ بود. جدول شماره ۱ اطلاعات جمعیت شناختی را نشان می دهد. میانگین انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی عملکرد بالینی در جدول شماره ۲ نشان داده شده است.

شامل: "بررسی بیمار" شامل ۱۲ سوال، "تشخیص پرستاری و برنامه ریزی" شامل ۹ سوال، "اجرای برنامه مراقبتی" شامل ۱۰ سوال و "ارزشیابی برنامه مراقبتی" شامل ۶ سوال می باشد. این پرسشنامه در مقیاس چهار درجه ای لیکرت ۰ تا ۱۰۰٪ و به صورت ۰ تا ۲۰٪ (اصلا مطمئن نیستم)، ۳۰ تا ۴۰٪ (مطمئن نیستم)، ۵۰ تا ۷۰٪ (نسبتا مطمئن هستم) و ۸۰ تا ۱۰۰٪ (اطمینان کامل دارم) می باشد. ترتیب نمره دهی از "اصلا مطمئن نیستم" تا "اطمینان کامل دارم"، ۱ تا ۴ می باشد، به طوریکه حداقل و حداکثر امتیاز افراد ۳۷ و ۱۴۸ می باشد و نمرات کمتر نشان دهنده خودکارآمدی عملکرد بالینی در سطوح پایین تر و نمرات بالاتر نشان دهنده خودکارآمدی در سطوح بالاتر می باشد. طبقه بندی نمره کل ابزار در سه طبقه به صورت کم (۳۷-۷۴)، متوسط (۷۴-۱۱۱) و زیاد (۱۱۱-۱۴۸) می باشد.

پرسشنامه انگیزه پیشرفت Hermans در مطالعات مختلف مورد استفاده و تایید قرار گرفته است^(۷-۱۰)، همچنین نوحی و همکاران^(۸) روایی ابزار را با روش اعتبار سازه مورد بررسی و تایید گزارش نموده اند. جهت پایایی و تعیین ثبات درونی ابزار از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردیده است که برابر $\alpha = 0/97$ بوده است. روایی پرسشنامه خودکارآمدی عملکرد بالینی توسط چراغی و همکاران در سال ۱۳۸۹ به روش صوری و محتوا مورد بررسی قرار گرفته و به میزان $0/97$ گزارش شده است^(۶). همچنین پایایی ابزار در این پژوهش به وسیله آلفای کرونباخ $\alpha = 0/94$ بدست آمد.

پس از کسب مجوز کتبی از معاونت آموزشی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و اخذ معرفی نامه و کسب اجازه از مسئولین مراکز منتخب،

جدول شماره ۱: فراوانی متغیرهای جمعیت شناختی در میان دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۹۳

متغیر	تعداد	درصد
جنس	مونث	۶۹ / ۶۰٪
	مذکر	۴۶ / ۴۰٪
سابقه کار دانشجویی پرستاری	بلی	۳۲ / ۲۷٪
	خیر	۸۳ / ۷۲٪
نیمسال تحصیلی	نیمسال ۷	۶۲ / ۵۳٪
	نیمسال ۸	۵۳ / ۴۶٪
جمع کل	۱۱۵	۱۰۰٪

جدول شماره ۲: میانگین نمره و انحراف معیار انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی عملکرد بالینی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۹۳

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کمترین نمره کسب شده توسط دانشجویان	بیشترین نمره کسب شده توسط دانشجویان
انگیزه پیشرفت	۸۶/۳۷	۲۰/۸	۴۱	۱۰۶
خودکارآمدی عملکرد بالینی	۹۴/۸۲	۱۲/۳۱	۵۶	۱۳۳

نمره مساوی یا بالاتر از میانگین را کسب کرده اند که نشان دهنده انگیزه پیشرفت دانشجویان پرستاری در سطح بالا می باشد (جدول شماره ۳). همچنین نمره خودکارآمدی عملکرد بالینی دانشجویان در سطح متوسط بود (جدول شماره ۴).

بین انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی عملکرد بالینی از طریق ضریب همبستگی اسپیرمن همبستگی مثبت و معناداری مشاهده شد ($P < 0/01$ و $r = 0/61$) به طوری که با افزایش نمره انگیزه پیشرفت نمره خودکارآمدی عملکرد بالینی نیز افزایش یافت. همچنین ۷۴/۲٪ افراد

جدول شماره ۳: مقایسه میانگین نمره انگیزه پیشرفت در افراد دارای نمره کمتر و بیشتر یا مساوی میانگین دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۹۳.

متغیر	تعداد	درصد
انگیزه پیشرفت ($86/37 \pm 20/8$)		
کمتر از میانگین	۲۶	۲۱٪
مساوی یا بیشتر از میانگین	۸۹	۷۴٪
جمع	۱۱۵	۱۰۰٪

جدول شماره ۴: مقایسه نمره خودکارآمدی عملکرد بالینی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال ۱۳۹۳.

متغیر	سطح	تعداد	درصد
خودکارآمدی عملکرد بالینی	کم	۲۵	۲۱٪
	متوسط	۸۷	۷۵٪
	زیاد	۳	۲٪
جمع		۱۱۵	۱۰۰٪

دانشجویان در سطح متوسط^(۱۱)، متوسط به بالا^(۱۲) و در برخی دیگر نیز در سطح بالا گزارش شده است^(۱۳). نتایج مطالعه حاضر نیز هم راستا با این مطالعات می‌باشد. البته در برخی از مطالعات، میزان انگیزه پیشرفت دانشجویان در سطوح پایین گزارش شده است^(۱۴). با توجه به این که عوامل مختلفی می‌توانند بر میزان انگیزه پیشرفت افراد خصوصا دانشجویان موثر باشند، میزان انگیزه پیشرفت در دانشجویان رشته های تحصیلی و افراد مختلف متفاوت می‌باشد^(۸).

موضوع انگیزه پیشرفت در دانشجویان پرستاری و پرستاران شاغل اهمیت زیادی دارد و به نظر می‌رسد یکی از دلایلی که می‌تواند توجه کننده میزان بالای انگیزه پیشرفت در دانشجویان پرستاری باشد، این مسئله است که بیشتر دانشجویان این رشته را با هدف کمک به هم نوع و انجام یک کار مفید انتخاب کرده‌اند و همچنین این انگیزه نقش بسیار مهمی در انجام امور خطیر پرستاری که با بهداشت و سلامت افراد و جامعه روبرو است، دارد و همچنین عامل حفظ دانشجویان پرستاری در این رشته و ادامه تحصیل در مراتب علمی بالاتر و کسب موفقیت و پیشرفت تحصیلی است و کمک در جهت اعتلاء رشته ی پرستاری می‌باشد.

همچنین در این پژوهش میانگین نمره خودکارآمدی بالینی دانشجویان پرستاری $12/31 \pm 94/82$ بوده است که مطرح کننده سطح متوسطی از خودکارآمدی بالینی می‌باشد، که هم راستا با سایر مطالعات انجام گرفته می‌باشد^(۱۵).

در راستای هدف کلی پژوهش، در خصوص تعیین ارتباط میان انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی عملکرد بالینی نتایج مطالعه نشان می‌دهد که بین میانگین نمره انگیزه پیشرفت و میانگین نمره خودکارآمدی عملکرد بالینی همبستگی مثبت وجود دارد که این همبستگی از نظر آماری نیز معنادار بوده است که در واقع مطرح می‌کند هر چه انگیزه پیشرفت دانشجویان بالاتر باشد میزان خودکارآمدی عملکرد بالینی آنها نیز بیشتر خواهد بود.

از میان متغیرهای جمعیت شناختی سابقه اشتغال و مدت زمان کار دانشجویی و معدل کل دانشجویان با میانگین نمره کل انگیزه پیشرفت ارتباط مثبت و معناداری داشت، به طوری که دانشجویانی که سابقه اشتغال به کار دانشجویی پرستاری را داشتند نمره بالاتری را در مقایسه با دانشجویان بدون سابقه کار پرستاری کسب کردند که این تفاوت از نظر آماری نیز از طریق آزمون یو من ویتنی معنادار بود ($P < 0/01$). همچنین میان مدت زمان کار دانشجویی با میانگین نمره انگیزه پیشرفت همبستگی مثبت برقرار بود ($r = 0/39$) که این همبستگی از نظر آماری نیز معنادار بود ($P < 0/01$). در خصوص معدل کل دانشجویان نیز همبستگی مثبت و معنادار با میانگین نمره کل انگیزه پیشرفت مشاهده شده است ($P < 0/01$) و ($r = 0/52$).

همچنین میان سابقه اشتغال به کار و مدت زمان کار دانشجویی و معدل کل دانشجویان با میانگین نمره کل خودکارآمدی عملکرد بالینی ارتباط مثبت و معنادار مشاهده شد. به طوری که دانشجویانی که سابقه اشتغال به کار دانشجویی پرستاری را داشتند نمره بالاتری را در مقایسه با دانشجویان بدون سابقه کار پرستاری کسب کردند که این تفاوت از نظر آماری نیز از طریق آزمون یو من ویتنی معنادار بود ($P < 0/01$).

همچنین میان مدت زمان کار دانشجویی با میانگین نمره کل خودکارآمدی عملکرد بالینی همبستگی مثبت و معناداری مشاهده شد ($P < 0/01$ و $r = 0/2$). در خصوص معدل کل دانشجویان نیز همبستگی مثبت و معناداری با میانگین نمره کل خودکارآمدی عملکرد بالینی مشاهده شد ($P < 0/01$ و $r = 0/34$).

بحث و نتیجه گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که $74/2\%$ دانشجویان دارای نمره ی بالاتر از میانگین انگیزه پیشرفت داشتند، این یافته بیان می‌کند که دانشجویان پرستاری دارای سطح بالایی از انگیزه پیشرفت بودند. در برخی مطالعات انگیزه پیشرفت

کیفیت نیروی انسانی تربیت شده در حرفه پرستاری می شود^(۱۶).

با توجه به اینکه پژوهش های محدودی پیرامون خودکارآمدی عملکرد بالینی در ایران و در دانشجویان پرستاری انجام گرفته است، اما در مجموع به نظر می رسد دانشجویان پرستاری از سطوح متوسطی از خودکارآمدی عملکرد بالینی برخوردار می باشند، با توجه به اینکه دانشجویان هنوز دوران تحصیلی خود را به اتمام نرسانده و کلیه مهارت های بالینی را یا به طور کامل نیاموخته و یا هنوز به سطح مناسب از مهارت های پرستاری همچون بررسی و ارزشیابی نرسیده اند، متوسط بودن سطح عملکرد بالینی قابل قبول می باشد که از این رو کسب مهارت بیشتر در طی دوران بعد از فارغ التحصیلی قابل انتظار می باشد.

از میان متغیرهای جمعیت شناختی هر سه متغیر سابقه اشتغال به کار دانشجویی و مدت زمان آن و معدل کل دانشجویان با دو متغیر اصلی پژوهش یعنی نمره انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی عملکرد بالینی ارتباط مثبت و معناداری داشتند.

در این مطالعه دانشجویان دارای معدل بالاتر از انگیزه پیشرفت بالاتری برخوردار بودند که هم راستا با نتایج سایر مطالعات می باشد^(۴،۱۲،۸،۷). از طرفی دانشجویانی که معدل بالاتری دارند طبعاً خود را دارای خودکارآمدی بالاتری برآورد می نمایند و این اطمینان فرد به قابلیت های خویش، نقش مهمی در پیشرفت او خواهد داشت^(۲۰،۲۱). برخی از مطالعات نیز وجود رابطه مثبت بین معدل و خودکارآمدی در دانشجویان را گزارش کردند^(۱۵،۲۲،۲۱).

در مطالعات انجام گرفته، پرستاران دارای سابقه کار بیشتر، از انگیزه پیشرفت بالاتری برخوردار می باشند^(۲۳)؛ همچنین به نظر می رسد دانشجویانی که در دوران دانشجویی به طور همزمان مشغول به کار بالینی پرستاری می باشند، انگیزه بیشتری جهت پیشرفت در کار و کسب تجربه بالینی و به کارگیری بیشتر دانش خود دارند.

عباسیان فرد و همکاران نیز بیان می کنند که بین انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی افراد ارتباط مثبت و معناداری وجود داشته، بطوری که هر چه افراد از سطوح بالاتری از انگیزه پیشرفت برخوردار باشند میزان خودکارآمدی آنها نیز بیشتر می باشد^(۹). در سایر مطالعات انجام گرفته نیز میان انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی دانشجویان ارتباط مثبت و معناداری وجود داشته است^(۱۰،۱۷،۱۸،۱۹). نتایج پژوهش حاضر نیز هم راستا با سایر مطالعات انجام شده می باشد. با توجه به یافته های این مطالعه که به وجود همبستگی و ارتباط مثبت میان انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی به ویژه خودکارآمدی عملکرد بالینی دلالت می کند، به نظر می رسد این بدین معنا است که هرچه باور و اعتقاد دانشجویان در مورد توانایی هایشان در انجام امور تحصیلی و بالینی مثبت تر باشد از انگیزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی و بالینی بهتری برخوردار خواهند بود و از جهت دیگر بالاتر بودن میزان انگیزه پیشرفت سبب ارتقاء توانایی دانشجویان پرستاری در سطوح عملکرد بالینی می شود، چرا که افراد دارای انگیزه پیشرفت انرژی و تمایل بیشتری جهت یادگیری و انجام صحیح فعالیت های بالینی دارند. همین تمایل بیشتر سبب تسهیل یادگیری شده و بستر مناسبی را جهت ارتقاء ابعاد خودکارآمدی عملکرد بالینی فراهم می کند. انگیزه پیشرفت بالا موجب می شود فرد از حداکثر توان خود برای رسیدن به هدف و همچنین از حداکثر توان بالقوه یادگیری خود استفاده کند و به دنبال آن به سطح بالایی از خودکارآمدی دست می یابد^(۹).

اهمیت خودکارآمدی در بالین، به تاثیر آن بر عملکرد آینده مربوط می شود. خودکارآمدی عملکرد دانشجویان را به وسیله ی افزایش تلاش، استقامت و خود تصحیحی تنظیم می کند^(۱۵). در واقع خودکارآمدی در عملکرد بالینی و یا به عبارت دیگر در توانایی مراقبت مستقل از بیمار نقش دارد. افزایش خودکارآمدی بالینی به بهبود عملکرد بالینی دانشجویان کمک می کند. کم توجهی نسبت به ارتقای خودکارآمدی در بالین، بدون شک سبب کاهش

هر چه دانش زیر بنای رشته‌ای غنی‌تر باشد، استقلال علمی آن نیز بیشتر می‌شود. همگام با آموزش عالی، با تشویق و توجه بیشتر به انجام پژوهش‌هایی در زمینه عوامل غیر درسی مانند انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی موثر بر عملکرد تحصیلی و بالینی دانشجویان پرستاری، می‌توان به تقویت دانش خاص پرستاری در این زمینه و استقلال آموزش پرستاری کمک نمود.

همچنین پژوهش حاضر نشان داد که دانشجویان از انگیزه پیشرفت بالایی برخوردار می‌باشند، از طرفی همین انگیزه بالا با میزان خودکارآمدی عملکرد بالینی آنها دارای همبستگی می‌باشد؛ لذا ایجاد، حفظ و ارتقاء سطح انگیزه پیشرفت دانشجویان پرستاری و تکمیل سطوح مهارت‌های بالینی از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. بنابراین مسئولان آموزش پرستاری، بر اساس نتایج این پژوهش می‌توانند راهبردهای ایجاد و ارتقاء انگیزه پیشرفت در دانشجویان پرستاری را با استفاده از روش‌های آموزشی نوین و یادگیری فعال اتخاذ و اجراء نمایند.

همچنین بررسی‌های بیشتر پیرامون انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی عملکرد بالینی و شناسایی عوامل موثر در آنها به ویژه در میان دانشجویان پرستاری پیشنهاد می‌گردد. علاوه بر این انجام پژوهش‌هایی پیرامون انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی عملکرد بالینی به صورت مقایسه‌ای در ابتدا و انتهای دوره تحصیلی دانشجویان پرستاری می‌تواند به شناخت کاملتر این مفاهیم کمک نماید.

تقدیر و تشکر

از کلیه مسئولین آموزش دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی و دانشجویان پرستاری کارورزی در عرصه جهت همکاری در این پژوهش کمال تشکر و قدردانی را داریم. این مقاله حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد پرستاری می‌باشد.

همچنین بالاتر بودن نمره خودکارآمدی عملکرد بالینی در میان آنها نشان می‌دهد که این دانشجویان به علت داشتن سابقه کار و به کارگیری دانش و تخصص پرستاری در حیطه بالینی توانسته‌اند نمره بالاتری را کسب نمایند. به نظر می‌رسد که اشتغال به کار پرستاری در دوران دانشجویی می‌تواند با ایجاد فرصت به کارگیری مهارت‌های آموخته شده دوران تحصیلی، عملکرد بالینی آنها را نیز تقویت نماید.

در خصوص محدودیت‌های پژوهش نیز، تکمیل دو پرسشنامه در یک زمان ممکن است سبب خستگی افراد شده و بر نحوه پاسخگویی آنها تاثیر داشته باشد. همچنین با توجه به اینکه این پژوهش تنها در میان دانشجویان پرستاری کارآموزی در عرصه دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی انجام گرفته است، لذا جهت تعمیم نتایج آن نیاز به بررسی‌های بیشتر در سایر دانشکده‌های پرستاری و مامایی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور می‌باشد.

نتایج پژوهش حاضر قابل استفاده دانشجویان پرستاری جهت خودارزشیابی عملکرد بالینی است. بازخورد نتایج حاصل به خودآگاهی و خود اطمینانی دانشجویان از قابلیت‌های حرفه‌ای خود کمک می‌کند و می‌تواند بر اساس خودکارآمدی خود، نیازهای آموزشی خود را ارزیابی، راهبردهای مناسب جهت یادگیری بالینی تدوین و یادگیری خود را پیش و ارزشیابی کنند.

همچنین پژوهش حاضر نشان داد که دانشجویان دارای سابقه کار پرستاری نمره انگیزه پیشرفت و خودکارآمدی عملکرد بالینی بیشتری را دارند، لذا با توجه به کمبود نیروی پرستار در کشور و نیاز روزافزون جامعه به پرستار، مدیران پرستاری می‌توانند با استقبال از حضور دانشجویان پرستاری در محیط‌های بالینی و استفاده از آنها نقش موثری را در تکمیل سطوح مهارت‌های بالینی دانشجویان پرستاری و نیز جبران کمبود نیروی پرستاری داشته باشند.

فهرست منابع

1. Saif A. Educational Psychology: Psychology of Learning and Instruction. 7thed, Tehran, Iran, Agah Publisher, 2013. Persian.
2. Kalantari F. [Parental Disciplinary Patterns and related Hardware Compatibility Demographic and Achievement Motivation of female students, high school]. *Journal of New findings in psychology* 2006;1(1):54-60. Persian.
3. McClelland DC. N Achievement and entrepreneurship: A longitudinal study. *J Pers Soc Psychol.* 1965;1: 389-92.
4. Firouznia S, Yousefi A, Ghassemi G. [The relationship between academic motivation and academic achievement in medical students of Isfahan University of Medical Sciences]. *Iranian Journal of Medical Education.* 2009;9(1):79-84. Persian.
5. Bandura A. Perceived Self-efficacy in Cognitive Development and Functioning. *Educational Psychologist.* 1993; 28(2):117-48.
6. Cheraghi F, Hassani P, Riazi H. [Correlation Study of Nursing Students' Self-Efficacy with Clinical Performance]. *Scientific Journal of Hamadan Nursing & Midwifery Faculty.* 2011;19(1):35-44. Persian
7. Nouhi S, Hoseini M, Rokhsarizadeh H, Saburi A, Alishiri G. [Progress Motivation among Baqiyatallah University of Medical Sciences Students and Its Relationship with Academic Achievement]. *Journal Mil Med.* 2012;14(3):200-4. Persian.
8. FeiziPour H, Farjah GH, Qaderneghad M. [The Study of The Relationship Between Memory And Achievement Motivation With Gender And Academic Achievement of Students of Urmia Medical Sciences University]. *Journal of Nursing & Midwifery Urmia Medical Sciences University.* 2012; 10(2):246-54. Persian.
9. Abbasianfard M, Bahrami H, Ahghar Gh. [Relationship Between Self – efficacy With Achievement motivation in Pre-university girl students]. *Journal of Applied Psychology.* 2010;4,1(13):95–109. Persian.
10. Solemani Far O, Shabani F. [The Relation of Self-Efficacy and Achievement Motivation with Academic Adjustment of First Year Undergraduate Students of Shahid Chamran University Ahvaz]. *Journal of Educational Psychology Studies.* 2014;10(17):83-104. Persian.
11. Hajloo N, Sobhi Gharamaleki N, Emami F. [The study of relationship between job stress, creativity and achievement motivation with nurses organizational commitment]. *Quarterly Journal of Psychological Studies.* 2012;8(3):89-106. Persian.
12. Jannesar Hoseinie L, Farmanbar R, Pourshaikhian M, Kazemnejad Leili E. [Relationship between Nursing Students Motivation Level and Academic Achievement Based on Self Determination Theory]. *Journal of Research Development in Nursing & Midwifery.* 2014 ;11(1):68-74. Persian.
13. Bakar KA, Tarmizi RA, Mahyuddin R, Elias H, Luan WS, Ayub AFM. Relationships between university students' achievement motivation, attitude and academic performance in Malaysia. *Procedia Soc Behav Sci.* 2010;2(2):4906-10.
14. Reza khani S.D. [A Survey on the Intrinsic and Extrinsic Motivation and Academic Achievement of Students in Islamic Azad University of Roodehen Branch]. *Journal of Modern Thoughts in Education.* 2007;2(2):85-106. Persian.
15. Haghani F, Asgari F, Zare S, Mahjoob Moadab H. [Correlation between Self-Efficacy and Clinical Performance of the Intership Nursing Students]. *Research in Medical Education.* 2013;5(1):22-30. Persian.
16. Mohammadi F, Hoseini MA. [Rehabilitation Sciences Student's Perception From Clinical Self-Efficacy Compared to Evaluation by Clinical Teachers]. *Iranian Journal of Medical Education.* 2010;10(2):155-62. Persian.
17. Alaei Kharaem R., Narimian M., Alaei Kharaem S. [A Comparison of Self-efficacy beliefs and achievement motivation in students with and without learning disability]. *Journal of Learning Disabilities.* 2012;1(3):85-104. Persian.
18. Yusuf M. The impact of self-efficacy, achievement motivation, and self-regulated learning strategies on students' academic achievement. *Procedia Soc Behav Sci.* 2011;15:2623-6.

19. Roohi Gh., Asayesh H., Bathai S.A., Shouri Bidgoli A.R., Badeleh M.T., Rahmani H. [The relationship between self- efficacy and academic motivation among students of medical sciences]. *Journal of Medical Education and Development*. 2013;8(1):45-51. Persian.
20. Tamannaefifar M.R, Gandomi Z. [Correlation Between achievement motivation and academic achievement in university students]. *Iranian quarterly of Education Strategies*. 2011;4(1):15-9. Persian.
21. Saffari M., Sanaeinasab H., Rashidi Jahan H , Purtaghi Gh.H., Pakpour A.H. [Happiness,Self – efficacy and Academic Achievement among Students of Baqiyatallah University of Medical Sciences]. *Journal of Medical Education Development*. 2013;7(13):22-9. Persian.
22. Akbaryboorang M, Aminyazdi S. [Test-Anxiety and Self-Efficacy: A Study on the Students of Islamic Azad University, Branch of Southern Khorasan]. *Quarterly of The Horizon of Medical Sciences*. 2009;15(3):70-6. Persian.
23. Vali L , Ravangard R. [Study of effective factors on nurses job motivation in Kerman University of Medical Sciences teaching hospitals in 1386]. *Journal of Hospital*. 2009;8(2):24-29. Persian.

Relationship between Nursing Students' Achievement Motivation and Self-efficacy of Clinical Performance

*Mohamadi E¹.MS. Bana Derakshan H².MS. Borhani F³.PhD.
Hoseinabadi Farahani MJ⁴.MS Pour Hoseingholi M⁵.PhD Naderi Ravesh N⁶.PhD
N⁶.PhD

Abstract

Background & Aim: The Achievement Motivation is the cause of successful behavior and efforts in students. This study aims to determine the relationship between achievement motivation and self-efficacy of clinical performance in nursing students.

Material & Methods: This descriptive-Correlational study was conducted on 115 internship nursing students of Shahid Beheshti University of Medical Sciences. The sample was recruited by census. Data was collected by Hermans' Achievement Motivation Questionnaire and self-efficacy in clinical performance scale and analyzed by descriptive, non-parametric tests and Spearman correlation coefficient using SPSS-PC (v. 16).

Results: There was a significant relationship between achievement motivation and self-efficacy in clinical performance ($r=0.61$, $P<0.01$). Also an increase in achievement motivation and self-efficacy in clinical performance were significantly associated with student work experience and its duration, and students' total grade average ($P<0.01$)

Conclusion: Regarding the findings, adoption of suitable educational strategies in line with promotion of achievement motivation and clinical self-efficacy is of high importance.

Key words: Achievement, Motivation, Self-efficacy, Clinical Competenc, Nursing Students

Received: 8 Jul 2014
Accepted: 8 Oct 2014

¹ Master. Student of Nursing. Faculty of Nursing and Midwifery, ShahidBeheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran (Corresponding author). Tel: 09365567410 Email: elm.mohamadi64@gmail.com

² Lecturer, Department of Operating Room, Faculty of Nursing and Midwifery, ShahidBeheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

³ Assistant Professor, Department of Medical Surgical Nursing, Faculty of Nursing and Midwifery, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

⁴ Lecturer, Department of Medical Surgical Nursing, Faculty of Nursing and Midwifery, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran.

⁵ Assistant Professor, Department of Bio-Statistics, Faculty of Paramedical School, ShahidBeheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

⁶ Lecturer, Department of Medical Surgical Nursing, Faculty of Nursing and Midwifery, ShahidBeheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.